

2008-02-29

Jordbruksverket
Att. Maria Durling

Remiss angående förslag till ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter om kompensationsbidrag, miljöersättningar och miljöinvesteringar.

Svenska Jägareförbundet får härmed lämna följande yttrande över rubricerad remiss angående ändrade regler för miljöersättningar.

Utvald miljö

Jägareförbundet välkomnar de nya stödformerna *bevarande av hotade åkerogräs, mångfaldsträda och fågelåker* inom utvald miljö. Dessa insatser möjliggör för brukaren att bedriva ett mer extensivt jordbruk, där den biologiska mångfalden gynnas och variationen i landskapet ökar. Jägareförbundet anser dock att stöden skulle gynna den biologiska mångfalden i hela det svenska odlingslandskapet, och ser ingen anledning att begränsa möjligheterna att få stöd för insatser av denna typ till vissa län.

Stöd till betesmarker

Mångfald i betesmark- Sverige har en unik skatt i form av våra betesmarker, som är mycket rika på biologisk mångfald och kulturvärden. Dessa marker håller dessutom mycket stora estetiska värden för besökaren i landskapet. Av tradition har den svenska betesmarken haft stora inslag av träd och buskar, och historiskt sett var gränsen mellan skog och det öppna brukade landskapet betydligt mera flytande än idag. Här skiljer sig våra betesmarker från övriga Europa, och vi har ett ansvar att bevara denna landskapstyp. Den biologiska mångfalden är dessutom större i betesmarker med rika inslag av träd och buskar, än i öppen betesmark. Stödreglerna för betesmarker i Sverige har resulterat i att de naturbetesmarker som hävdas i allt större utsträckning betas hårt (hålls ”välhävdade”), medan de som inte hävdas växer igen. De flesta av våra naturbetesmarker tillhör därmed idag någon av de två extremerna igenvuxen eller hårt betad mark. De mest värdefulla miljöerna är dock de som hålls medelhårt hävdade. Detta gäller såväl för fåglar och insekter, som för kärlväxter. Förslaget till ändringar kommer ytterligare att utarma variationen i landskapet och den biologiska mångfalden i naturbetesmarkerna.

Förslag till regeländring- Enligt Jordbruksverkets reviderade förslag får betesmarker i normalfallet inte innehålla mer än 50 träd per hektar för att vara stödberättigande. Utöver en begränsning av antalet träd tillåts inte täta områden med buskar större än 100 m². Sådana områden måste mätas in och ritas bort ur skiftet, alternativt röjer man bort buskage och faller träden. Därmed skulle exempelvis större slånbuskage inte vara godkända. Jordbruksverket öppnar dock för flera möjligheter för undantag från dessa regler, där den arealmässigt viktigaste är att betesmarker med särskilda kultur- eller naturvärden ej omfattas av begränsningarna om antal träd och storleken på buskage. Länsstyrelserna får följaktligen medge undantag från begränsningarna, men detta måste framgå explicit i åtagandeplaner eller särskilda beslut.

Konsekvensbedömning- Under förutsättning att länsstyrelserna skriver in undantag enligt Jordbruksverkets förslag, och EU senare godkänner förfarandet, kommer arealen betesmark som är godkänd med dagens regler, men inte med de nya, enligt Jordbruksverkets uppskattning inte uppgå till mer än c:a 14 000 ha. Därutöver bedömer man att det finns c:a 11 000 ha inom systemet som inte heller idag är stödberättigande enligt reglerna. Dessa totalt 25 000 ha är en liten andel av den totala arealen på c:a 500 000 ha betes- och slättermark. Andelen betesmark med särskilda värden uppgår dock till nästan 200 000 ha, och för dessa marker måste länsstyrelserna upprätta, och uppdatera, åtagandeplaner för att undantag skall kunna medges. Det finns inte heller några garantier för att kommissionen kommer att godkänna förfarandet att undanta 40% av arealen.

Jordbruksverket har sannolikt rätt i att de mest värdefulla miljöerna återfinns inom de arealer som redan anses hålla särskilda kultur- och naturvärden. Förslagen till nya regler innebär dock en uppenbar risk att brukarna röjer buskage och faller träd ”för säkerhets skull” även där. Detta gäller isynnerhet om länsstyrelserna inte tillförs tillräckliga medel, och får ett tydligt formulerat uppdrag att åtagandeplanerna skall revideras. Om så inte sker kan inte undantag medges, och brukarna kommer att tvingas röja om de fortfarande vill ha stöd.

Många länsstyrelser saknar redan idag resurser för att upprätta och uppdatera åtagandeplanerna för betesmarker, och det är ett normalt förfarande att bara sätta nya datum på planen från den förra stödperioden. En del länsstyrelser har till och med avstått från att upprätta eller förnya planer. För att medge undantag från de nya reglerna kommer det att krävas såväl fältbesök som revidering av planerna. Detta kommer att bli mycket kostsamt för länsstyrelserna, och kommer inte att vara möjligt att genomföra inom befintliga budgetramar eftersom länsstyrelserna inte ens klarar av att uppfylla kraven som ställs på dem idag. Utöver resurserna för revidering av åtagandeplanerna kommer det enligt Jordbruksverket även att krävas en massiv utbildningsinsats, både av handläggare och av kontrollanter. Detta informationsarbete kommer också att kosta avsevärda summor.

Även inom de 300 000 ha som inte hyser särskilda värden finns dock tveklöst stora arealer där större buskage och inslag av träd bidrar till en mer varierad landskapsbild, produktion av biologisk mångfald och skydd för viltet. Även om undantag beviljas i den utsträckning Jordbruksverket medger står det följaktligen klart att de ändrade reglerna för stöd till betesmarker leder till att variationen i landskapet minskar ytterligare och att vi förlorar biologisk mångfald. Begränsningen av buskage har troligen större betydelse för mångfalden än begränsningen av antal träd. Bärande buskar som slån, hagtorn och nypon är av stor betydelse för den biologiska mångfalden, och borde liksom träd som bär prägeln av hävd undantas från begränsningarna i de nya reglerna.

Slutsats- Svenska Jägareförbundet anser att de nya reglerna för stöd till betesmarker löper risk att bli ett dråpslag mot den biologiska mångfalden och variationen i odlingslandskapet. Fattas beslut i enlighet med liggande förslag är det helt nödvändigt att länsstyrelserna får öronmärkta medel, utöver dagens anslagsnivå, för att revidera åtagandeplanerna. Vidare måste den massiva informationsinsats som Jordbruksverket diskuterar även omfatta brukarna, och medel för detta måste avsättas och tillföras organisationer med rådgivande personal inom markanvändning i odlingslandskapet.

Jordbruksverket bör inom ramen för sitt sektorsansvar arbeta för en större dynamik i hävden av naturbetesmarker, vilket gynnar såväl mångfalden som landskapsbildningen. Det måste även tydliggöras att det är skillnad på igenvuxen betesmark och hävdad betesmark med inslag av buskar och träd. I kombination med tillämpningen av de redan existerande skötselkraven för betesmarker kommer de ändrade reglerna leda till ännu större likriktning och utarmning av naturbetesmarkerna. Detta går stick i stäv med miljö kvalitetsmålen *Rikare odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Fastställs nya regler enligt förslaget bör Jordbruksverket därför verka för att uppnå målen genom andra insatser.

Hans von Essen
Riksjaktvårdskonsulent

Fredrik Widemo
Naturvårdsansvarig

